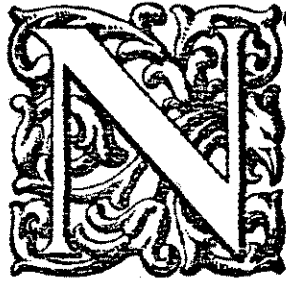

ELS BELLS OFICIS

EL GRAVAT A LA FUSTA

NO hi te gaire camp per córrer la pedagogia en l'art delicat de gravar la fusta. L'èxit de l'artista gravador dependeix en gran part del treball manual i per tant aquí l'artista deu obrar amb ampli marge de llibertat.

La imposició d'una tècnica podria fer operaris perfectes, però no convé restringir massa la seva via a l'artista gravador. No-resmenys, hi ha una pila d'observacions a fer per a facilitar el treball a l'artista; altrament hauria de refiar-se de la pràctica, corrent el perill de no poguer-se lliberar dels defectes que les mans, mal avesades, haguessin pogut adquirir.

Cal, abans de tot, tenir un clar concepte del que deu ésser un gravat a la fusta.

En una piçarra negra i amb guix blanc ferhi, damunt, un dibuix en negre: çò és en síntesi, gravar la fusta: la piçarra, és la fusta i, el guix, les eines que la buiden. Es un dibuix que l'artista ha fet, ennoblit per la materia que és la fusta. Si per tècniques falses vol imitar el gravador altres genres de gravat damunt la fusta o simplement dibuixos a la ploma, això serà la mort del gravat a la fusta. L'exemple és massa recent per a dubtar-ne. La tècnica és, doncs, la pedra de toc de l'artista. Tot gravat a la fusta deu conservar la qualitat de la materia en que ha estat treballat, distingint, per exemple, un gravat fet amb fusta molla d'un gravat al boix: aquí rau molta part de la bellesa d'un gravat i això es la *tècnica única* dels gravats a la fusta. Una perfecció de

tècnica no porta sempre la bellesa: planxes d'una perfecció esgarrifadora no arriben a impressionar nostra sensibilitat com aquells gravats barroers d'alguns *goigs* o d'*auca* de felix recordança. I és que en els gravats a la fusta hi ha quelcom de viu que no és pas degut purament a la tècnica immillorable, sinó a l'ànima de l'artista. La imatgeria popular encarna plenament el sentit de lo que creiem que és un gravat al boix. Mostra palesa d'això que volem demostrar són els sants—per exemple—de una pila de *goigs*, que tots recordèm, que amb tot i no ésser tractats tan acuradament com ho faria un bon operari, ens encomanen aquell benestar que és quelcom de l'ànima de l'artista que el gravà i malgrat les incorreccions, no es romp per rès aquell misticisme que és la mostra valenta del sentit candorosament religiós de l'artista i el seu únic objectiu. Això que acabo de dir, no priva de combatre als gravadors d'avui que cerquen un arcaïsme en les seves obres purament per a assegurar-se l'èxit. Seria un esforç inútil el educar avui artistes gravadors si aquests recorreguessin a la interpretació antiquada per manca de un ver sentit de modernitat i de lo que les costums modernes poden resoldre. El pregon sentit de bellesa en un gravat al boix no rau ni en la indumentària desplaçada de la gent ni tampoc en el sentit de modernitat per excusa, acceptan-la purament per a frapar, com a cosa d'*avant garde*, amb la idea preconcebuda de fer modernisme a lo New York. Ambdues coses poden ésser declaradament belles o fatalment buides i només depèn de l'artista l'èxit de llur interpretació, siga aquesta la de l'arcaïsme o la de l'actualitat. Si un gravat és

Ben tallat i té l'equilibri de les formes i de les valors, contindrà sempre una emoció tant si representa una galera—avui arrecunades—com un aeriplà o auto potentíssims.

Hi ha molta gent que amb tot i estar un xic iniciats en les coses d'art, creuen que la principal valor d'un gravat és la tècnica afinada i admiren la *paciència*—així ho diuen—del gravador. Quan l'artista esdevé esclau de la tècnica corre el perill d'ésser operari perfecte i que aquesta perfecció ofegui la seva emoció. Quan treballa amb *paciència* es només que un senzill operari o un *dilettanti*. Avui, la rebifalla del gravat al boix és pura i els escassos gravadors que ajuden an aquesta renaixença després del llarg oblid, ho fan amb esperit de missioners talment i la barreja de un dilettantisme tiraria a terra l'obra tot just apuntalada, així com aquells operaris carregats de paciència i de trucs que imitaven amb el boix gravats de procediments mecànics, varen ensorrar i mal-ferir l'art de gravar al boix, ara fa trenta anys. L'artista deu refusar tot lo que sigui mecànic — i per tant sense emoció — en l'art de gravar al boix. Així, les eïnes que d'un cop fan tres, quatre i mes ratlles damunt la fusta, no són menys detestables que aquells aparells i pinzells estranys que el pintor conscient allunya.

L'artista grava damunt de la fusta els dibuixos que ell fa, distingint-se del gravador d'ofici que d'una manera aclaparadora interpretava els dibuixos que li encarregaven portant-li la mostra original i més tard fins fotografies, sortint-se 'n mes o menys afortunat però sempre tractant molt acuradament i abocant-hi tota la santa paciència de que Nostre Senyor va dotar-lo. Unicament interpretarà dibuix no fet per ell, l'artista que senti com a propia l'obra de l'altre, això és, quan el desig de gravar-la surti d'ell. Si se li proposés la copia de qualche obra per a ell indiferenta, forçosament la refusaria per *manca de paciència*.

Quan el gravat al boix trontollava, va

fundar-se a França una revista il·lustrada purament amb gravats al boix i de talla dolça, que se'n deia «L'Image» i davant del perill de que el bell procediment del gravar la fusta, fos acaparat per un altre tot mecanisme, llençava «L'Image» aquest clam plè d'amor a l'ofici d'un art tan noble: «L'Image» — «Publicació de la *Societat corporativa francesa dels gravadors a la fusta* per a la conservació d'un art que'ls procediments mecànics tendeixen a fer desaparèixer» — L'esforç, però, dels gravadors francesos no fou eficaç i no te rès d'extrany, ja que per a fugir del procediment mecànic-fotogràfic varen caure—amb tot i volguer alliberar-se'n—en un mecanisme extremat, dins dels recursos de que es podien valdre, i en volguer obtenir un resultat parell al del fotograt. Fou una equivocació lamentable volguer imitar el gravat modern i competir-hi comercialment. A excepció de pocs del cent-cinc gravadors amb que contava «L'Image» el primer any de la seva publicació, tots els altres dominaven d'una manera boi inverossimil la tècnica de gravar al boix i habilment volien amagar la presència de la fusta perdent-ne llurs gravats tota la qualitat, lo que va fer que en lloc de dignificar l'art bellíssim que ells predicaven, l'empenyessin en aquest gran abim de l'oblid.

*
**

Els cops de buril tenen l'emoció de les pinzellades damunt la tela, ni més ni menys, i la sensació del tallar la fusta i la possibilitat d'un fracàs incorregible — sempre incorregible — donen una intensitat que aguanta aquesta emoció fins en els detalls mes insignificants; l'agradable sensació de tallar una fusta dura com el boix, fa estimar l'ofici.

Rès de mecanismes en el gravat a la fusta, ni rès de complicacions que impideixin dedicar-se an aquest genre de gravat sense gaires més preparatius que els que's necessiten per a dibuixar o pintar comodament.

ENRIC C. RICART.